

JOHANNES TIELROOY

al is bovendien een eerlijk leven als vader en burger natuurlijk zeer prijzenswaardig op zichzelf; al doet zijn ware vroomheid niet onweldadig en zijn vereering voor den koning niet geheel onbegrijpelijk aan — toch mogen wij betreuren dat hij niet altijd een denker en een kunstenaar is geweest. Nauwkeurigheid, strakheid van voelen en handelen: ze zijn goed, maar het principe ervan was ook in de kunst te vinden, en hij hééft ze tijdelijk in de kunst gevonden, toen zijn groote geest hem nog alleen beheerschte. Hoe jammer dat zijn karakterzwakte hem ertoe verleidde, weer naar de wereld van het moralisten-dom af te dalen! Welk een schouwspel zou het geweest zijn, indien een man met deze gaven tot het einde zijner dagen zelfstandig van geest, krachtig van gemoed, strevend als maker was gebleven! De critieklooze gelooverij van zijn tijd zou een — zij het, wegens de gevaren, nog behoedzaam — bestrijder in hem hebben gevonden, zooals Spinoza, Molière en zooveel anderen er de bestrijders van waren. De zeden aan het hof zou hij hebben versmaad en ze zouden een tegenwicht hebben gekregen in zijn eigen gedrag, dat vol waardigheid en zoo noodig stoïcisme zou zijn geweest. En ook de kunst, die nooit rijk genoeg is, zou er wel bij zijn gevaren. Zij zou verrijkt zijn in de mate waarin zij het later is geworden door een Goethe, die wèl tot het eind heeft gewerkt.

In stede daarvan, na de breuk, een nauwelijks meer produceerend hoveling, een huisvader, een gedwee bezoeker van de kerk. . . .

(*Wordt vervolgd*)

¹ Men zal hebben bemerkt dat ik de begrippen en de termen van Heymans gebruik.